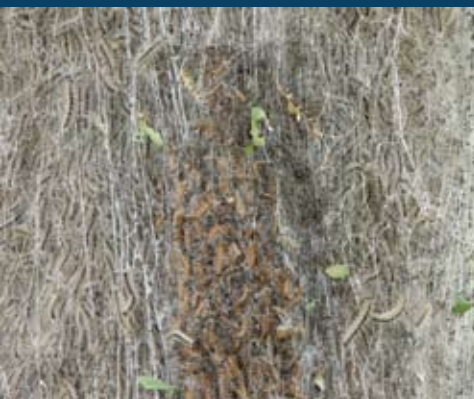




G E M E E N T E  
**S O M E R E N**

# Omgang met overlast

Module uit Bomenbeleidsplan 2008 - 2013







G E M E E N T E  
**S O M E R E N**

# Omgang met overlast

Module uit Bomenbeleidsplan 2008 - 2013

Afdeling Gemeente Someren:  
Verantwoording:

Auteurs Copijn:

Datum:  
Status:

Realisatie, Beheer en Onderhoud  
De heer A. van Oijen  
De heer R. Vercoulen  
ing. B. van der Weerden  
ir. J. Hilbert  
17 juni 2009  
Definitief





# Inhoud

<b>1.</b>	<b>Inleiding</b>	<b>7.</b>
<b>2.</b>	<b>Terugblik reeds vastgesteld beleid</b>	<b>9.</b>
	2.1 Visie	9.
	2.2 Bomenstructuurplan	10.
<b>3.</b>	<b>Ontstaan van overlast</b>	<b>11.</b>
	3.1 Ongelukkige boomkeuze	11.
	3.2 Veranderde ‘natuurlijke’ omstandigheden	11.
	3.3 Veranderde ‘ruimtelijke’ omstandigheden	12.
	3.4 Nieuwe ontwikkelingen grenzend aan openbaar gebied	12.
	3.5 Acceptatiegrens	12.
	3.6 Bomen van particulieren	13.
<b>4.</b>	<b>Omgang met overlast</b>	<b>15.</b>
	4.1 Algemene uitgangspunten	17.
	4.2 Beheer	19.
<b>5.</b>	<b>Overlast en beleid</b>	<b>22.</b>
<b>Bijlagerapport</b>		
	Schaduw	31.
	Druipen	35.
	Zachte vruchten	41.
	Harde vruchten	43.
	Afval van bladeren en bloesems	45.
	Allergie voor bomenstuifmeel	49.
	Wortelopdruk	53.
	Ingroei wortels in rioleringen	57.
	Schade van bomen aan bouwwerken	59.
	Angst voor omwaaien of afvallende takken	61.
	Overhangende takken	63.
	Eikenprocessierups	65.
	Overige klachten	69.
	Derving van inkomsten bij agrariërs of ondernemers	71.







# 1 Inleiding

Someren is een groene gemeente met circa 600.000 m<sup>2</sup> openbaar groen binnen de bebouwde kom.

Binnen de bebouwde kom staan circa 7.400 bomen geregistreerd.

Onze ambitie om het groene karakter van de gemeente te handhaven staat vast.

De bomen en boomstructuren van onze gemeente vinden wij erg belangrijk en koesteren we.

Door veranderende natuurlijke en ruimtelijke omstandigheden komen onze bomen echter steeds vaker onder druk te staan.

In onze visie op bomen staat het behoud van met name oudere boomstructuren voorop.

Om deze ambitie concreet te maken heeft het college opdracht gegeven om een breed en integraal bomenbeleidsplan op te stellen. (Zie afbeelding 1 - opbouw van het bomenbeleidsplan, pag. 8)

Ondanks deze ambitie kan het voorkomen dat de gemeente genoodzaakt is om keuzes te maken die er toe leiden dat de bomen niet langer gehandhaafd kunnen blijven.

In dergelijk gevallen zijn de onderstaande uitgangspunten een belangrijk afwegingskader.

In paragraaf 4.1 zijn deze uitgangspunten uitgebreid beschreven.

1. (Verkeers)veiligheid
2. Gezondheid en Hygiëne
3. Beheer(kosten)
4. Zwaarwegend maatschappelijk belang
5. Schade

Overlast is een belangrijk thema binnen dit nieuwe bomenbeleidsplan.

De module omgang met overlast is een apart uit te werken beleidsstuk dat duidelijke uitspraken doet over de overlast die bomen geven, wat de gemeente hier aan doet en waar haar inzet stopt.

Niet elke vorm van overlast is op te lossen.

Communicatie van deze standpunten moet ervoor zorgen dat er draagvlak en tolerantie wordt gecreëerd bij de burger.

## Leeswijzer

De module omgang met overlast is verdeeld in een hoofdnota en een bijlagenota.

De hoofdnota beschrijft de algemene uitgangspunten voor de omgang met overlast. Zij geeft aan welke beheermaatregelen toegepast kunnen worden en gaat in op het spanningsveld tussen de boomstatus en de mate van overlast.

In de bijlagenota worden de meest voorkomende vormen van overlast individueel behandeld en wordt het standpunt van de gemeente ten aanzien van het specifieke onderwerp toegelicht.

In het schema op pagina 22 tot 27 zijn de overlastonderwerpen samengevat.

**VISIE**

## **HOOFDNOTA BOMENBELEID**

**BOMENSTRUCTUURPLAN**

**VERORDENING**

**OMGANG MET OVERLAST**

**TECHNISCHE RICHTLIJNEN**

**BEHEERPLAN**

**COMMUNICATIEPLAN**







## 2 Terugblik reeds vastgesteld beleid

De afbeelding op pagina 8 toont de onderdelen van het bomenbeleidsplan.

De visie en het bomenstructuurplan zijn inmiddels vastgesteld.

De belangrijkste punten uit deze beleidsstukken in relatie tot de module “Omgang met overlast” zijn hieronder kort opgesomd.

### 2.1 Visie

Eind 2007 is het voorgenomen besluit genomen om de bomenbeleidsvisie (met aanhangsel) vast te stellen.

- Kiezen voor kwaliteit
  - Meer met minder bomen (met behoud van het groene karakter) Kwantitatief bomenbestand moet wel intact blijven.
- Soortgebruik.
  - Linde, Beuk en Eik zijn duurzame en gebiedseigen bomen die voor een lange termijn zijn aangeplant.
- Verjonging in relatie tot de status van de boomstructuren
- Verplanten
  - Bij knelpunten, de mogelijkheid voor verplanten onderzoeken om te streven naar een ouder bomenbestand. Met andere woorden: zuinig zijn op wat je hebt.
- Overlast en tolerantie
  - Meer tolerantie ontwikkelen voor het hebben van bomen in de gemeente en de overlast die dit kan veroorzaken.
  - Duidelijk laten zien waar de gemeente acties onderneemt en waar haar inzet stopt.
  - Communicatie sterk inzetten voor tolerantie en begrip.
- Probleemlanen / laanherstel
  - Probleemlanen zijn lanen waar bomen onder slechte omstandigheden groeien en duurzaam behoud niet gewaarborgd is. Afhankelijk van de boomstatus wordt investering in deze lanen overwogen. Dat kan zijn vervangen van de laanstructuur (met gepaste investering in groeiplaats en aanplant diktemaat bomen of investeren in de groeiplaats met behoud van de bomen)
- Aanplant / behoud van bomen
  - We streven ernaar meer oude bomen te krijgen. Er wordt telkens gestreefd naar behoud van oude bomen.

- Fruitbomen
  - Aparte paragraaf hoe om te gaan met fruitbomen.
- Druipen
  - Daarnaast is de overlast die onder andere lindebomen geven door druipen actueel.  
Deze overlast is als apart overlastonderwerp uitgewerkt.

## 2.2 Bomenstructuurplan

Eind 2008 is het besluit genomen om het bomenstructuurplan vast te stellen. In bomenstructuurplan is aangegeven hoe Someren haar groene karakter met behulp van bomen(structuren) verder kan ontwikkelen en is een indeling gemaakt in de inspanning tot behoud van de bomen(structuur).

Het behouden van kenmerkende structuren staat centraal.

Dit betekent in beginsel het behoud van het huidige bomenbestand als de bomen op de huidige plek duurzaam gehandhaafd kunnen blijven (boven en ondergrondse ruimte).

Als dit niet mogelijk is, dan worden de bomen vervangen met als doel om de functie en het beeld zoals beschreven in het bomenstructuurplan voor de toekomst te gaan vervullen. Er wordt dan gericht geïnvesteerd in de groeiplaatsomstandigheden en een zwaardere maat boom wordt aangeplant om ervoor te zorgen dat het beeld en functie op kortere termijn wordt gerealiseerd.

Overlast is een subjectief begrip dat pas goed kan worden benaderd als de mate van overlast wordt afgezet tegen de waarde van de boom voor de gemeenschap (maatschappelijk belang). Met behulp van het bomenstructuurplan is een indeling in waarde/boomstatus per structuurtype gemaakt. In hoofdstuk 4 is deze belangenafweging verder beschreven.



## 3 Ontstaan van overlast

Voordat de verschillende vormen van overlast verder worden beschreven, past het om kort stil te staan bij de vele voordelen die bomen geven.

Het is uiteraard niet de bedoeling om in deze module alleen de negatieve aspecten van bomen te onderschrijven.

Stel u zelf in gedachten uw woonomgeving maar eens voor zonder bomen.....

Bedenk daarbij welke gevolgen dit heeft voor uzelf en uw omgeving (mens en dier)

Naast de vele voordelen die de bomen ons geven, wordt ook overlast ervaren.

De gemeente wordt jaarlijks vele malen door haar burgers benaderd, met het verzoek om de overlast te reduceren of zelfs “het probleem” weg te nemen.

Vaak betekent dit een verzoek om de bomen te kappen en te vervangen door een ander soort.

Overlast is een subjectief begrip, dat onder verschillende omstandigheden ontstaat zoals bijvoorbeeld:

1. ongelukkige boomkeuze
2. veranderende ‘natuurlijke’ omstandigheden
3. veranderende ‘ruimtelijke’ omstandigheden
4. nieuwe ontwikkelingen grenzend aan openbaar gebied
5. acceptatiegrens

### 3.1 Ongelukkige boomkeuze

Een geschikte boom kiezen die voldoende ruimte heeft en geen overlast veroorzaakt, valt niet mee.

Dit geldt met name voor boomsoorten en cultivars waar op lange termijn nog weinig ervaring mee is opgedaan.

Het kan dus incidenteel voorkomen dat de bomen zich anders gedragen dan de ontwerper voor ogen had. Het bomenstructuurplan geeft handvaten bij toekomstige ontwikkelingen.

De uitvoering van het bomenbeleidsplan beoogt een kwaliteitsslag te maken in het bomenbestand van Someren. Deze kwaliteitsslag is niet in een aantal jaren volledig door te voeren.

### 3.2 Veranderende ‘natuurlijke’ omstandigheden

In het verleden was er geen overlast door bijvoorbeeld (a.) processierups of (b.) druipende linden.

- a. Begin van de jaren negentig is de overlast met de processierups ontstaan. Voor deze tijd kende men in Nederland geen processierups.

Als gevolg van klimaatveranderingen en meer gunstige omstandigheden hebben de rupsen zich vanuit het Middellandse zeegebied over Europa verspreid tot in Nederland.

- b. Vroeger was er nauwelijks tot geen overlast als gevolg van het druipen van lindebomen.

Het verslechteren van de standplaats van de boom en

klimaatveranderingen maakt een groot aantal lindebomen gevoelig voor luizen en daarmee het druipen. Daarnaast is het niet meer toegestaan om

luizen te bestrijden met het middel acefaat.  
Inmiddels maakt de luizenplaag een opmars naar andere boomsoorten.  
Esdoorn, Eik, Haagbeuk en zelfs lepen worden door de luizen bezocht en  
geven in meer of mindere mate overlast van “luizenplak”

Wat de toekomst ons brengt is onzeker. Bomen die nu geen overlast veroorzaken,  
kunnen dat in de toekomst wellicht wel gaan doen. Bomen die nu wel overlast  
veroorzaken, kunnen dat in de toekomst wellicht niet meer doen.

### **3.3 Veranderende ‘ruimtelijke’ omstandigheden**

Onze leefomgeving wordt steeds drukker en moet daarnaast ook steeds meer  
functies kunnen vervullen. Bomen die tientallen of zelfs honderd jaar geleden  
zijn aangeplant hebben zich onder andere omstandigheden kunnen ontwikkelen.  
Veranderende ruimtelijke omstandigheden zetten de keuzes van toen in een ander  
perspectief. Er moeten keuzes gemaakt worden.

Ten aanzien van veiligheidsaspecten speelt de veiligheid van voetgangers en  
fietsers een belangrijke rol.

Het bomenbeleidsplan geeft richting om deze keuzes voor de toekomst goed te  
kunnen maken.

Daarnaast wordt op dit moment gewerkt aan de nota parkeerbeleid.

De uitkomsten van deze nota kunnen ertoe leiden dat de openbare ruimte op  
sommige plekken anders ingericht moet worden. Dit kan ertoe leiden dat ook  
bomen vervangen worden. Uitgangspunt hierbij is het behoud van zoveel mogelijk  
bomen.

### **3.4 Nieuwe ontwikkelingen grenzend aan openbaar gebied**

Een veel voorkomende situatie van overlastervaring zijn nieuwe ontwikkelingen op  
percelen die aansluiten op het openbaar gebied. Bij nieuwe ontwikkelingen worden  
bestaande bomen helaas niet altijd meegenomen bij het maken van keuzes.

Hierdoor komt het voor dat bouwwerken, schuttingen, keermuurtjes etc. op een te  
korte afstand van de bomen worden geplaatst.

Wanneer de bestaande situatie inclusief bomen beter worden meegenomen bij de  
planvorming, dan kunnen veel problemen voorkomen worden.

### **3.5 Acceptatiegrens**

Overlast is een subjectief begrip. Wat de ene persoon als overlast ervaart, is voor de  
ander geen probleem. M.a.w. de acceptatiegrens van iedereen is anders.

Wanneer een woning van eigenaar verandert kan de acceptatiegrens in relatie  
tot overlastervaring dus ook veranderen. Waar in het verleden geen overlast werd  
ervaren kan dit nu wel het geval zijn.







### 3.6 Bomen van particulieren

Bomen van particulieren kunnen tussen de burens onderling voor ergernissen zorgen.

Voor deze gevallen verwijzen we naar het burgerlijk wetboek Artikel 5.42 waarin de rechten en plichten van de boomeigenaar in relatie tot de standplaats van de boom zijn beschreven.

Daarnaast is de APV van de gemeente Someren van kracht. In de verordening is opgenomen wanneer een kapvergunning verplicht is (gemeente neemt besluit) en voor welke bomen niet langer een kapvergunning nodig is (burger neemt besluit).

De bomenstichting ([www.bomenstichting.nl](http://www.bomenstichting.nl)) heeft op haar website de meest voorkomende vragen over bomen op een heldere en duidelijke manier verwoord.



*“Ik hou ontzettend van bomen, ik heb alleen zo’n hekel aan die zijtakken”.*



## 4 Omgang met overlast

In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan hoe de gemeente omgaat met overlast van bomen.

Hierbij wordt ingegaan op de relatie overlast versus boomstatus en de algemene uitgangspunten.

De individuele overlastonderwerpen worden uitgebreid toegelicht in de bijlagenota.

In dit hoofdstuk wordt wel al duidelijk welke individuele overlastonderwerpen nooit reden zijn tot kappen van een boom. Welke onderwerpen in relatie tot de boomstatus en algemene uitgangspunten belicht moeten worden en welke onderwerpen incidenteel reden kunnen zijn tot het kappen van een boom.

Wanneer overlast weg te nemen is door reguliere beheermaatregelen toe te passen wordt dit uiteraard gedaan. Extreme vormen van snoeien zoals bijvoorbeeld kandelaberen (op stompem zagen) wordt niet meer toegepast. In paragraaf 4.2 zijn de beheermaatregelen uitgewerkt.



Boomstatus versus overlast

In bovenstaand schema is aangegeven dat een afweging gemaakt dient te worden tussen de boomstatus (i.r.t. de boomstructuur) en de mate van overlast.

Kort betekent dit: "Het belang staat centraal".

Niet alle bomen zijn even belangrijk en de mate van overlast verschilt ook per situatie.

De gemeente heeft de taak om hier een balans in te vinden.

Wanneer overlast eenzijdig wordt benaderd, ontstaat ad-hoc beleid.

Indeling Boomstatus & Boomstructuren		
Zeer belangrijk	Belangrijk	Regulier
Hoofdontsluiting Ontsluiting dorpskern Beeldbepalende bomen Pleinen en Bijzondere plekken	Wijkontsluiting breed profiel Bedrijventerrein Groenzones Fietsroutes	Wijkontsluiting smal profiel Woonstraat

Schema prioritering in boomstatus cf structuurtypen uit het bomenstructuurplan

Bomen in zeer belangrijke structuren. (Hoofdontsluiting, Ontsluiting dorpskern, Beeldbepalende bomen, Pleinen en Bijzondere plekken) mogen dus in beginsel bepaalde overlast geven.

Zware overlast bij reguliere bomen kan afhankelijk van de vorm van overlast reden zijn om bomen te vervangen.

Bij de afweging tussen overlast en boomstatus spelen de algemene uitgangspunten een rol.

1. (Verkeers)veiligheid
2. Gezondheid en Hygiëne
3. Beheer(kosten)
4. Algemeen belang
5. Schade

De algemene uitgangspunten zijn in paragraaf 4.1 uitgewerkt.

Een aantal overlastonderwerpen op zichzelf zijn nooit een reden tot kappen van bomen.

Bijvoorbeeld:

- Bladval, bloesem
- Harde vruchten (eikels, kastanjes, beukenootjes)
- Vermeende derving van inkomsten
- Angst voor omwaaien of vallende takken (boom is veilig)
- Overige klachten (insecten/ongedierte/vogels)

Bij een aantal overlastonderwerpen is een belangenafweging i.r.t. de boomstatus aan de orde.

Bijvoorbeeld:

- Zachte vruchten (peren, pruimen, appels)
- Worteldruk in relatie tot beheer(kosten)
- Druipen
- Schaduw

In uitzonderlijke gevallen zijn onderstaande overlastonderwerpen een reden tot kappen van een boom

- Eikenprocessierups
- Allergie voor stuifmeel
- Wortelingroei in riolering
- Schade aan bouwwerken
- 







#### 4.1 Algemene uitgangspunten

In deze paragraaf worden de algemene uitgangspunten (criteria) toegelicht, die ter overweging worden meegenomen bij de overlastbenadering.

We onderscheiden 5 criteria

- 1 Veiligheid
- 2 Gezondheid en hygiëne
- 3 Beheer(kosten) \*
- 4 Algemeen belang
- 5 Schade aan hoofdbouwwerken

##### Veiligheid

Als een boom door standplaats of conditie de veiligheid in het geding brengt worden maatregelen genomen (bijvoorbeeld kap, snoei, verankeren).

Bij twijfel gevallen wordt er nader onderzoek uitgevoerd om vast te stellen of de veiligheid gewaarborgd is.

Daarnaast kan een belangenafweging om verkeersveiligheid te vergroten ertoe leiden dat bomen worden verwijderd. Dit kan conform de richtlijnen verwijderen bomen op kruisingen en bij inritten (evaluatie van de deze richtlijnen is behandeld in de commissie ruimte op 14 maart 2007) en in relatie tot de beleidsnota “veiligheid voetgangers en fietser”.

In deze nota zijn de knelpunten ten aanzien van verkeersveiligheid in beeld gebracht. Daar waar bomen deze veiligheid in het geding brengen en er geen gepaste alternatieven mogelijk zijn, dan kan dit er toe leiden dat een boom gekapt wordt.

##### Gezondheid en hygiëne

Een aantal gevallen van overlast heeft effect voor de volksgezondheid.

Daar waar maatregelen ingezet kunnen worden voor effectieve bestrijding worden ze toegepast. Een voorbeeld hiervan is de eikenprocessierups.

De eikenprocessierups kan echter effectief bestreden worden en is daarom in beginsel zelden een reden om een boom te kappen.

Overlast door bijvoorbeeld stuifmeel is niet geheel op te lossen. Stuifmeel komt immers van ver.

In het verleden heeft de gemeente er toch voor gekozen om in uitzonderlijke gevallen een boom te kappen. Om aan te tonen dat de allergie directe en onaanvaardbare gevolgen heeft, is een doktersverklaring met bijgevoegde allergietest vereist. Met deze verklaring zoekt de gemeente naar oplossingen voor de boom/bomen die directe invloed heeft op de ernst van de allergie.

Insecten en ongedierte kunnen voor een burger overlast veroorzaken maar brengen, behoudens de eikenprocessierups, geen gezondheidsrisico's met zich mee. Voor dit soort overlast neemt de gemeente in principe geen maatregelen.

Daar waar ernstige overlast de bedrijfshygiëne en gezondheidsrisico's in gevaar brengt, worden maatregelen getroffen of bij hoge uitzondering kap overwogen. De voorwaarde is dat deze overlast zichtbaar of aantoonbaar is.

## **Beheer(kosten)**

Wanneer elke vorm van overlast moet worden aangepakt, zijn geen budgetten groot genoeg.

Een burger moet zowel de lusten als de lasten van bomen in bepaalde mate tolereren.

Daar waar beheermaatregelen genomen worden, wordt een afweging gemaakt voor de lange termijn.

Wanneer overlast structureel voor meer dan reguliere beheerkosten zorgt en niet effectief is op te lossen (verkeerde boom op de verkeerde plaats), zijn de beheerkosten (op lange termijn) een argument om bomen (vervroegd) te vervangen. E.e.a. in relatie tot het bomenstructuurplan, die de prioriteit bepaalt van de ingrepen..

Het bomenstructuurplan geeft aan waar de inspanning tot behoud van bomen het grootst is.

In paragraaf 4.2 worden de standpunten ten aanzien van dunnen, snoeien en kandelaberen nader toegelicht.

## **Algemeen belang**

De gemeente streeft ernaar het algemeen belang te dienen.

Deze belangenafweging wordt gemaakt door de mate van overlast af te zetten tegen de boomstatus.

Bomen in zeer belangrijke structuren (Hoofdontsluiting, Ontsluiting dorpskern, Beeldbepalende bomen, Pleinen en Bijzondere plekken) mogen overlast geven.

Wanneer de overlast daarentegen collectief en breed gedragen wordt (vanuit de wijkraad), dan wordt deze belangenafweging en de keuze voor behoud of vervanging door het college gemaakt.

## **Vervangen van bomen of boomstructuren**

Someren wil een groene gemeente zijn en blijven.

Een praktische vertaling van de visie, “kiezen voor kwaliteit” is:

“Behoud het groene karakter van Someren door bij nieuwe aanplant te kiezen voor de juiste bomen in de juiste aantallen”. Met één mooie boom kan meer bereikt worden dan een laan vol probleemexemplaren. Daar waar wij bomen of boomstructuren vervangen streven wij herplant met behoud van het groene karakter na.

Omgang met overlast is een beleidsmatige vertaling van overlastonderwerpen. Het geeft het kader aan waarbinnen keuzes gemaakt kunnen worden.

De praktische vertaling en uitvoering van de standpunten van de gemeente kan ertoe leiden dat bomen of boomstructuren vervangen worden. Met behulp van het bomenstructuurplan worden nieuwe keuzes voor boomsoort en aantallen gemaakt.

Omvormingen kosten geld. Waar mogelijk wordt ‘meegelift’ met renovaties/ reconstructies van civiele projecten. Dit is echter niet altijd op korte termijn voorzien.

Als boomvervanging als een apart project uitgevoerd dient te worden, dan wordt de keuze om dit wel of niet te doen door het gemeentebestuur gemaakt.

Financieel gezien is het niet mogelijk om elke ongewenste situatie adequaat en direct op te lossen. De mate van overlast en beschikbare financiële middelen bepalen de volgorde en locaties waar we aan de slag kunnen gaan.



## 4.2 Beheer

De gemeente beschikt over bepaalde (en beperkte) budgetten. Wanneer alle soorten van gemelde overlast klakkeloos door de gemeente worden opgelost is geen budget groot genoeg. Zonder duidelijke keuzes gebaseerd op een helder beleid komt de gemeente in een moeilijke positie t.o.v. de burger terecht.

Een aantal maatregelen kunnen vanuit beheersaspecten worden uitgevoerd.

- Dunnen van het bomenbestand
- Snoeien van bomen
- Kandelaberen (op stompen zagen)

### Dunnen van het bomenbestand.

In het bomenstructuurplan is tot uiting gekomen dat een aantal structuren overcompleet zijn.

Met andere woorden, met minder bomen kan hetzelfde of een beter beeld bereikt worden.

De visie van de gemeente is kiezen voor kwaliteit. Dat wil in dit geval zeggen meer kwaliteit met minder bomen en met het behoud van het groene karakter.

Waar teveel bomen op te krappe plek staan ontstaan problemen. De problemen worden dan vaak veroorzaakt door het gebrek aan boven- en/of ondergrondse groeiruimte.

Een groot deel van deze problemen kunnen worden opgelost als het aantal bomen in bepaalde straten wordt terug gebracht.

In het uitvoeringsplan van het bomenbeleidsplan worden de locaties en bomen waar dunning plaats vindt opgenomen.

### Snoeien van bomen

Waar problemen ontstaan of ervaren worden wordt al snel gevraagd om bomen te snoeien. Snoeien is echter niet altijd een optie. Daar waar een extra eenmalige snoeibeurt een structurele oplossing biedt, wordt dit gedaan.

Situaties waarbij dit ongewenst is, worden niet extra gesnoeid en worden conform het reguliere beheer eenmaal in de x jaar gesnoeid. Al naar gelang dit nodig is.

In het beheerplan wordt dit nader uitgewerkt.

De wijze waarop besluitvorming plaats vindt, verschilt per boomstatus en overlastonderwerp (boomstructuurplan).

Bij zeer belangrijke boomstructuren (zie schema prioritering boomstatus) vindt besluitvorming door het college plaats.

## Kandelaberen

Kandelaberen is het op stompem zagen van de gesteltakken.

Door deze maatregel wordt het boombeeld onherstelbaar aangetast.

De eerste keer kandelaberen van een boom staat in de wet gelijk aan kap.

Voor deze maatregel is dus feitelijk een kapvergunning nodig. Bovendien kan niet iedere boom het kandelaberen verdragen en kan kandelaberen leiden tot het afsterven van de boom (o.a. beuken en eiken).

Kandelaberen is in het verleden vaak als noodmaatregel toegepast bij bomen die men wilde behouden, maar waar omwille van planologische ruimte of veiligheidsaspecten (uitscheuren van zware takken) geen andere snoeimaatregelen mogelijk was.

Het kandelaberen is voor het beheer een zeer dure oplossing. Omdat de boom na de ingreep veel scheuten gaat vormen, is snoeien erg bewerkelijk en moet gemiddeld gezien eens in de 5 jaar worden uitgevoerd. De kosten voor beheer stijgen met een factor 7

Verder ontstaan er grote wonden die de kans op infectie verhogen en daardoor de gezondheid van de boom negatief kunnen beïnvloeden.

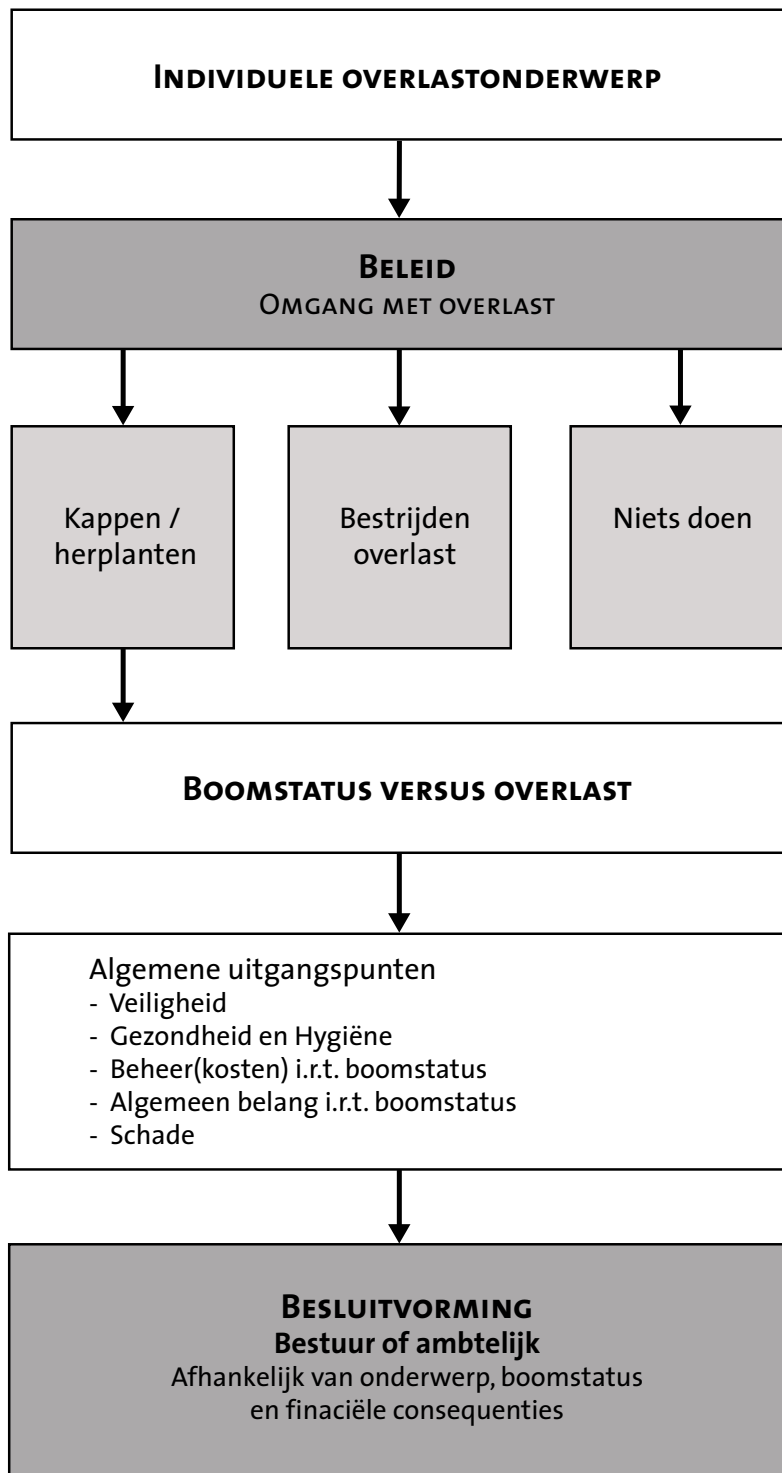
De situaties waar bomen gekandelaberd zijn blijven gehandhaafd.

Kandelaberen wordt nu niet meer toegepast voor de bomen in Someren, tenzij een groot gedeelte van de bestaande structuur al gekandelaberd is en het kandelaberen van de resterende bomen voor het beeld van de structuur in relatie tot overlast gewenst is. In dergelijk gevallen kan ook overwogen worden om de gehele structuur te vervangen en in te richten conform de uitgangspunten van het bomenstructuurplan.

Op de foto op pagina 14 zijn een gedeelte van de linde langs de Somerenseweg in Lierop gekandelaberd. Dit beeld wordt, indien nodig, doorgezet naar de resterende bomen in deze structuur. Alternatief kan de gehele structuur worden vervangen.







## 5 Overlast en beleid

TYPE OVERLAST	WANNEER ONTSTAAT OVERLAST	PREVENTIE	
<b>Schaduw</b>	Bomen ontwikkelen tijdens hun levenscyclus (grote) kronen wat kan resulteren in verminderde lichttoetreding naar woningen en tuinen.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gerichte soortkeuze aangepast aan de standplaats.</li> <li>• Bij nieuwe ontwikkelingen en voorkeur voor boombeplanting aan de zuid of westgevel van woningen</li> </ul>	
<b>Druipen</b>	Druipen van honingdauw en roetdauw als gevolg van luisaantasting. Op wegen, auto's, stoelen en parasols ontstaat een plakkerige laag.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gerichte soortkeuze aangepast aan de standplaats. (op basis actuele kennis)</li> <li>• Geen sterk druipende soorten (op basis van actuele kennis) meer toepassen boven parkeerplaatsen of terrassen.</li> <li>• Goede standplaats inrichten. Bomen met een goede standplaats druipen aanzienlijk minder.</li> </ul>	
<b>Zachte vruchten</b>	Zachte vruchten (peren, pruimen, appels, bessen) vallen uit de boom, vallende vruchten rotten en trekken wespen aan. Mogelijk gevaar van uitglijden	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bomen met zachte vruchten niet meer toepassen boven verharding. Brede groenstroken of plantsoenen gebruiken voor deze soorten.</li> </ul>	
<b>Harde vruchten</b>	In de herfst vallen zware vruchten (eikels, kastanjes) uit bomen.	Niet van toepassing	



	PRAKTISCHE OPLOSSINGEN (behoud van de boom)	STANDPUNT GEMEENTE
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Regulier onderhoud en gerichte snoei</li> <li>• Behoud van de boom</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dunnen: Bomenbestand wordt gedund obv het uitvoeringsplan.</li> <li>• Snoeien: Regulier onderhoud en gerichte snoei.</li> <li>• Kappen: Als de verkeerde boom op de verkeerde plaats staat, kan dit aanleiding zijn op de boom te kappen. (boomstatus vs overlast)</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Luisbestrijding met knoflook of lieveheersbeestjes</li> <li>• Door regen en water spoelt de honingdauw en roetdauw af.</li> <li>• Ten tijde van overlast auto elders parkeren of beschermhoes over de auto.</li> <li>• Ondergrondse groeiplaats verbeteren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kappen: Zelden of nooit; Als bedrijfsmatige hygiëne in geding is, kan kap worden overwogen. Individuele overlast door druipen is geen reden tot kap. Hooguit bij extreme overlast i.r.t. boomstatus en breed gedragen aanvraag door de wijkraad. Terughoudend met inzetten van lieveheersbeestjes en knoflookinjecties (matige resultaten)</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Situaties waar zachte vruchtdragende bomen boven verhardingen staan extra inspanning d.m.v. veeggronden met behulp van burgers</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kappen: Locaties met vruchtdragende bomen boven verharding worden in overleg met de bewoners gesaneerd. Vruchtdragende bomen wel toepassen in bredere groenstroken/zones indien dit mogelijk is. Vruchtdragende bomen nabij speelgelegenheden (wespen) kunnen aanleiding zijn om deze bomen te vervangen.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Voorlichting en extra veegbeurt i.r.t. gladheid</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Extra veegbeurt als gladheid ontstaat door platgereden vruchten.</li> <li>• Kappen: Nooit</li> </ul>

TYPE OVERLAST	WANNEER ONSTAAT OVERLAST	PREVENTIE	
<b>Blad en bloesem</b>	In de herfstmaanden laten de meeste bomen hun bladeren vallen. In natte tijden kan slipgevaar ontstaan. Dakgoten en straatkolken moeten worden gereinigd, gevallen blad moet worden opgeruimd.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Verstopte dakgoten kunnen voorkomen worden door een bladrooster op de dakgoot te monteren</li> </ul>	
<b>Allergie voor stuifmeel</b>	Allergie voor bomenstuifmeel: tijdens de bloeifase kunnen van bomen afkomstig stuifmeel en pollen allergische reacties veroorzaken	Niet van toepassing. Allergie door stuifmeel is door het wegnemen van bomen niet geheel op te lossen. Pollen worden over grote afstanden in de lucht verspreid.	
<b>Opdruk door wortels</b>	Bomen wortelen in funderingen en onder verhardingen. Door diktegroei van de wortels worden tegels opgedrukt, het wegdek wordt oneffen (struikelgevaar).	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Inrichten van goede en ruime groeiplaatsen bij nieuwe aanplant</li> <li>• Gerichte soortkeuze bij nieuwe aanplant (geen ondiep wortelende soorten in bestrating)</li> </ul>	
<b>Wortelingroei in riolering</b>	Wortelgroei in een riolering vermindert de (hydraulische) functie. Op den duur ontstaan verstoppingen met alle gevolgen van dien.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Goede ruime groeiplaats</li> <li>• Oude leidingen vervangen door moderne kunststof buizen en koppelingen voordat problemen ontstaan.</li> <li>• Bij nieuwe aanleg juiste keuzes maken. (e.e.a. in relatie tot het technisch handboek als onderdeel van het bomenbeleidsplan)</li> </ul>	





	PRAKTISCHE OPLOSSINGEN (behoud van de boom)	STANDPUNT GEMEENTE
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Voorlichting geven</li> <li>• Extra veegbeurt inplannen</li> <li>• Bladkorven planmatig plaatsen</li> <li>• Blad gratis naar milieustraat.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Blad in plantsoenen en groenstroken mag (in principe) blijven liggen. Op verharding wordt blad geruimd.</li> <li>• Bladcampagne: Veegbeurten, planmatig plaatsen van bladkorven en blad gratis brengen naar milieustraat</li> <li>• Kappen: Nooit</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Geen directe oplossingen voor geheel wegnemen van allergie door pollen.</li> <li>• Diverse websites (<a href="http://www.pollennieuws.nl">www.pollennieuws.nl</a>) geven informatie en tips over pollen en hoe u zelf om kunt gaan met de allergie.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lokaal verhoogde concentratie van de boom voor de deur kan mogelijk zorgen voor extreme overlast.</li> <li>• Bij hoge uitzondering kan met een officiële doktersverklaring en/of bijgevoegde allergietest B&amp;W besluiten een boom te kappen/vervangen.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Standplaatsverbetering i.r.t. boomstatus.</li> <li>• Indien mogelijk gefaseerde wortelsnoei (vakkundige begeleiding)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Als beheerknelpunten ontstaan en de inspanning tot behoud niet in verhouding staat met de boomstatus, kan dit reden zijn om bomen te vervangen. Nooit ad-hoc, maar op basis van een plan.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vervangen van oude leidingen.</li> <li>• Particuliere verantwoordelijkheid op eigen grondgebied.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Als stabiliteit van de bomen door verwijderen van wortels of riolering niet meer gegarandeerd is wordt kap overwogen. Door voorlichting, Boomeffectanalyse, toezicht dient ernstige wortelkap zoveel mogelijk voorkomen te worden.</li> <li>• Particulieren: Ernstige wortelkap van gemeentelijke bomen op particulier grondgebied (wortels &gt; Ø 10cm) niet toegestaan zonder schriftelijke toestemming van de opzichter.</li> </ul>

TYPE OVERLAST	WANNEER ONTSTAAT OVERLAST	PREVENTIE	
<b>Schade aan bouwwerken</b>	Ingroeiende wortels en/of schurende takken zorgen voor schade aan bouwwerken.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Goede ruime groeiplaats, bewuste soortkeuze.</li> <li>• Inpassen van nieuwe bebouwing, bouwwerken afstemmen op bestaande situatie.</li> </ul>	
<b>Angst voor omwaaien of afvallende takken</b>	Mensen ervaren een gevoel van bedreiging wanneer zij de stabiliteit van bomen niet (meer) vertrouwen	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Voorlichting geven</li> <li>• Voorkomen door periodieke VTA controle. (zorgplicht)</li> </ul>	
<b>Overhangende takken</b>	Bomen nabij de erfgrens kunnen door hun overhangende takken voor overlast zorgen.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bomen verder van de erfgrens plaatsen, aangepaste soortkeuze. Grotere afstand van de erfgrens is echter niet altijd mogelijk</li> </ul>	
<b>Eikenprocessierups</b>	Zonder bestrijding een probleem voor welzijn en gezondheid, de rupsen hebben brandharen, contact kan tot sterke allergische reacties leiden	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vroegtijdig bestrijden en de alnog ontstane nesten op ruimen</li> <li>• Aangepaste keuze van sortiment en variëteiten in woonwijken.</li> </ul>	
<b>Overige insecten/ ongedierte</b>	Diverse redenen kunnen voor een burger reden zijn om overlast te ervaren van bomen	Niet van toepassing	
<b>Derving van inkomsten bij agrariërs of ondernemers</b>	Schaduw, blad- en vruchtval en stuifmeel kunnen de kwaliteit van terrasjes verminderen. In het buitengebied kunnen bomen zoveel schaduw geven op akkers of kassen	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gerichte soortkeuze aangepast aan de standplaats en passend in het landschap. (Dwz geen zuileiken langs landbouwgrond omwille van schaduw.)</li> </ul>	

	PRAKTISCHE OPLOSSINGEN (behoud van de boom)	STANDPUNT GEMEENTE
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bij vermeende, beginnende schade melding maken. Niet wachten tot grote problemen ontstaan.</li> <li>• Bij nieuwe ontwikkelingen, bestaande situatie met bomen als uitgangspunt nemen. Zo kunnen problemen in de toekomst worden voorkomen.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Elke schade(claim) staat op zichzelf.</li> <li>• Schades aan hoofdbouwwerken die niet zijn op te lossen door boomtechnische maatregelen zijn een reden om een boom te kappen.</li> <li>• Bij schadeafhandeling aan bijgebouwen, schuttingen, tuinhuisjes, bijgebouwen, keermuurtjes etc. wordt de situatie voor bouwwerkzaamheden als uitgangspunt genomen.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zorgvuldige en planmatige VTA inspecties; gevaarlijke bomen snoeien/verankeren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bomen worden alleen gekapt als ze bij de controle gevaarlijk blijken en niet meer behandeld kunnen worden.</li> <li>• Door voldoende en planmatige VTA controle worden gevaren zo veel mogelijk vroegtijdig gesignaleerd</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Voorlichting geven</li> <li>• Reguliere snoei</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bomen op openbaar gebied mogen dicht op de erfrens staan.</li> <li>• Bij overlast wordt indien nodig reguliere snoei toegepast.</li> <li>• Kappen is zelden een optie. Aandacht voor preventie.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Monitoring en bestrijding van rupsen in woonbuurten en belangrijke fietsroutes.</li> <li>• Gemeente heeft door jarenlange ervaring locaties goed in beeld waardoor effectieve bestrijding wordt toegepast.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Effectieve bestrijding op basis van een plan.</li> <li>• Geen bestrijding in bos, natuurgebieden met uitzondering van intensief recreatieve delen (bijv. Het Keelven)</li> <li>• Uitzonderingen kunnen zijn intensieve recreatieve gebieden.</li> <li>• Adequaat reageren op meldingen. Kappen: Zeer zelden.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Goede voorlichting geven</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Kappen: Nooit.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Reguliere snoei</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vermeende inkomstenderving is op zich geen reden om bomen te kappen.</li> <li>• Als bedrijfsmatige hygiëne in gevaar is, wordt kappen overwogen.</li> </ul>



# **BIJLAGERAPPORT**

INDIVIDUELE VORMEN VAN OVERLAST  
NADER UITGEWERKT







# Schaduw

Boomsoorten met dichte kronen creëren veel schaduw. In hete zomers wordt van deze schaduw dankbaar gebruik gemaakt.

## **Waardoor ontstaat overlast?**

De lichtinval in huiskamers of op tuinen wordt beperkt waardoor het woongenot wordt verminderd en of planten minder goed groeien.

## **Preventie en praktische oplossingen**

Bij het aanplanten van nieuwe bomen wordt de keuze van de boom afgestemd op de locatie. Hiervoor is het bomenstructuurplan de basis.

Met behulp van het bomenstructuurplan worden boomkeuzes in relatie tot de boomstructuur en planologische ruimte gerichter gemaakt.

Daar waar planologische ruimte een eenzijdige bomenlaan toestaat, wordt de voorkeur gegeven voor de zonzijde van de gevel van de woning (zuid – west).

Bij bestaande bomen kan de schaduwwerking, bij een aantal boomsoorten beperkt worden door het uitlichten of opkronen van de kroon (regulier beheer). Een aantal boomsoorten verdraagt deze ingreep niet. Deze keuze wordt door de vakafdeling groen gemaakt.

Kandelaberen (op stompem zagen) wordt niet meer uitgevoerd. Dit vanwege de onherstelbare aantasting van het boombeeld, verzwakken van de gezondheid (vitaliteit) van de boom en de verhoogde beheerkosten.

## **Standpunt gemeente**

Schaduwwerking is zelden een reden tot kappen van bomen.

Waar de ene burger grote bomen voor het huis ervaart als overlast (donker binnen) wordt het door een ander juist als prettig ervaren omwille van koelte in hete zomers.

Grote bomen staan er daarnaast vaak langer dan dat de mensen er wonen.

Bij het kopen/huren van een huis waarbij de bomen er al staan, hadden de bewoners de situatie vaak van te voren kunnen voorzien.

Om schaduwwerking te reduceren kunnen de volgende maatregelen worden toegepast:

Integraal uitgangspunt voor het eventueel toepassen van deze maatregelen is het beoordelen van de boom in relatie tot de standplaats (Juiste boom op de juiste plaats?)

### **Kappen:**

Daar waar de verkeerde boom op de verkeerde plaats staat, wordt een overweging gemaakt om de bomen te vervangen of te kappen. Het gaat dan niet om individuele overlast, maar om het vervangen van de laanstructuur. Bij deze belangenafweging staat de overlast versus de boomstatus centraal.

Bij het vervangen van bomen wordt getracht mee te liften bij groot onderhoud van de wegen, herinrichting of rioolvervangingen.

**Snoeien:**

Bij extreme situaties van schaduwwerking wordt overwogen om boomkronen transparanter te maken d.m.v. gerichte snoei (innemen, opkronen en/of uitdunnen). Het toepassen van deze maatregel tast het beeld niet onherstelbaar aan, maar zorgt wel voor een verhoogde inspanning tot beheer. De afweging voor het toepassen van deze specifieke snoei, i.r.t. de boomsoort, wordt gemaakt door de vakafdeling groen.

**Dunnen:**

Waar de boomstructuur overcompleet is, wordt gedund. Dunning wordt niet ad-hoc uitgevoerd. Op basis van het beheerplan - uitvoeringsplan, als onderdeel van het bomenbeleidsplan, worden de dunningslocaties projectmatig opgenomen.









# Druipen

## (Honingdauw/Roetdauw)

Diverse boomsoorten worden aangetast door bladluizen. Dit is een natuurlijke aantasting die bij het ecologische systeem van de boom hoort.

De bladluis voedt zich met sappen uit de bladeren van bomen die hij eruit zuigt. Na het opnemen van voedingsstoffen scheidt de bladluis een kleverige vloeistof uit, honigdauw.

Deze vloeistof druipt van de bladeren naar beneden.

Wanneer de honigdauw even blijft zitten vestigt de zwarte roetdauwschimmel zich erop.

De bekendste boomsoort die last heeft van bladluis is de linde. Daarnaast komt druipen voor bij esdoorn, eik, haagbeuk, en zelf bij iepen. In Someren staan ruim 4.000 bomen van deze boomsoorten.

De lindeboom is de meest kenmerkende boom voor Someren. In veel straten staan de markante laanstructuren al vele tientallen jaren. Markante laanstructuren van lindebomen zijn en worden aangebracht om vele generatie burgers te overleven.

## Waardoor ontstaat overlast

Honingdauw druipt van de bladeren op onder andere auto's, banken/stoelen en sierbestrating.

De zwarte plakkerige laag zorgt voor grote ergernissen bij bewoners of uitbaters van café/terrassen.

Op de plakkerige substantie komen insecten af die voor vogels en andere insecten een lekkernij zijn, maar door de burger of horeca-exploitant verwenst worden.

## Preventie en praktische oplossingen

Preventie van luisaantastingen is alleen mogelijk door bij nieuwe aanleg te kiezen voor soorten die met de huidige kennis niet luisgevoelig zijn.

Het kan dus zijn dat soorten waarvan nu bekend is dat ze niet luisgevoelig zijn over een aantal jaren wel luizen aantrekken.

Druipen is daarom niet geheel uit te sluiten en is daarom een erg lastig overlast onderwerp.

Bij bestaande bomen is beperking van de overlast mogelijk door het optimaliseren van de groeiomstandigheden. Een vitale boom heeft in de regel minder last van bladluis.

Door het toepassen van biologische bestrijding (lieveheersbeestjes) of het injecteren met knoflookextracten kan de luisaantasting enigszins beperkt worden. Geheel wegnemen is met inzet van de huidige toegestane middelen niet mogelijk. De in het verleden toegepaste chemische bestrijding met het middel acefaat is niet meer toegestaan.

Wereldwijd wordt onderzoek gedaan naar natuurvriendelijke toepassingen om luisbestrijding (en dus druipen) aan te pakken.

De gemeente houdt deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten.

### **Praktische oplossingen:**

- In tijde van de overlast is het een overweging om de auto elders te parkeren
- In tijde van overlast kan een beschermhoes over de auto gedaan worden

### **Standpunt gemeente**

Druipende bomen zijn in veel gevallen een erfenis uit het verleden. Zij hebben in Someren vaak een prominente plek binnen de groene hoofdstructuur en kunnen niet zonder meer worden verwijderd of vervangen.

Wetende dat de gemeente binnen de bebouwde kom ruim 4000, in meer of mindere mate druipgevoelige soorten heeft staan, wordt al snel duidelijk dat het verwijderen van deze bomen omwille van overlast niet of in uitzonderlijke situaties aan de orde is.

De gemeente erkent het probleem van druipende soorten maar enige relativering is wel op zijn plaats.

- Honingdauw maakt weliswaar alles onder de bomen vies, maar richt voor zover bekend geen schade aan. De plak kan overal afgewassen worden. Schade aan (auto)lak zoals wel eens wordt geclaimd, is tot dusverre niet bewezen.
- De overlast duurt in een gemiddelde zomer niet meer dan 3 maanden.
- Van half juni tot half september. In de overige 3 maanden waarbij de boom in blad staat is de overlast nihil omdat de luizen dan minder actief zijn.
- Iedere regenbui vermindert de overlast met kleine beetjes. De luizen hechten zich niet aan de bladeren waardoor ze door water van de bladeren afspoelen. In koude, natte zomers is de overlast dan ook veel minder dan in warme, droge zomers.

Overlast is dus niet geheel weg te nemen of de bomen moeten vervangen worden door lindesoorten of andere boomsoorten (i.r.t boomstructuurplan) die bij de kennis van nu, niet “druipgevoelig” zijn.

### **Ernstklasse overlast**

Overlast door lindebomen is niet geheel te objectiveren. Dit is locatiespecifiek en seizoensafhankelijk.

Daar waar ernstige overlast de bedrijfshygiëne en gezondheidsrisico's in gevaar brengt, worden maatregelen getroffen of bij hoge uitzondering kap overwogen. De voorwaarde is dat deze overlast zichtbaar of aantoonbaar is.

Wanneer niet op eigen terrein geparkeerd kan worden en de burger afhankelijk is van parkeergelegenheid op openbaar gebied, dan weegt dit mee in de benadering van de ernstklasse van overlast. Wij gaan hierbij uit van een auto per huishouden.

### **Boomstatus en algemeen belang**

Daar waar ernstige overlast collectief en breed gedragen wordt (wijkraad), kan de gemeente een overweging maken voor het toepassen een aantal maatregelen. De boomstatus speelt hierin een rol.





### Dunning

Onder dunning wordt verstaan het gericht weghalen van bomen in boomstructuren die overcompleteet zijn. Hierdoor krijgen de overblijvende bomen meer ruimte en kansen om zich als volwaardige boom te ontwikkelen. (kiezen voor kwaliteit)

Ook hier wordt het probleem niet geheel weggenomen.

Dunning wordt niet ad-hoc uitgevoerd. Op basis van het beheerplan - uitvoeringsplan als onderdeel van het bomenbeleidsplan worden de dunningslocaties projectmatig opgenomen en uitgevoerd.

Hierbij worden er voor de middellange termijn (5 jaar) gerichte keuzes gemaakt voor het dunnen van het bomenbestand.

### Vervanging bomen

Het vervangen van lindebomen door andere (linde)soorten die met de huidige kennis, niet druipgevoelig zijn wordt door de gemeente overwogen als:

- Bij rioolvervanging of herinrichtingen de bomen niet kunnen blijven staan. Bijvoorbeeld bomen die in het verleden boven op een riool zijn geplant.
- De combinatie tussen overlast – hygiëne – en/of eventuele inkomstenderving aan de orde is.
- Daar waar de verhouding tussen boomstatus en overlastklasse niet meer in verhouding is en de overlast breed gedragen wordt (wijkraad)

### Biologische bestrijding

Op de locaties waar vervanging niet aan de orde is en waar, ondanks dunning, grote overlast blijft bestaan, wordt na afweging, in overleg met de bewoners biologische bestrijding toegepast. Larve van het lieveheersbeesje kunnen ingezet worden als bestrijding tegen luis. Het “succes” van deze maatregel is afhankelijk van de wijze van plaatsing en natuurlijke (weers)omstandigheden



De huidige middelen lossen de overlast niet op, maar kunnen het enigszins reduceren.

De gemeente houdt de ontwikkelingen m.b.t. (biologische) luisbestrijding nauwlettend in de gaten. Indien er betere producten op de markt komen zal overwogen worden om deze middelen toe te passen.

### **Verbeteren van de groeiplaats**

Wanneer de standplaats van de bomen wordt geoptimaliseerd zal de overlast verminderen.

Uitsluiten is niet mogelijk.

De praktijk leert dat gezonde bomen minder aantrekkelijker zijn voor luisaantasting dan bomen die onder mindere groeiomstandigheden leven.

Eenvoudig gezegd is het sap van gezonde bomen minder lekker. Luizen geven dus de voorkeur aan minder gezonde exemplaren.

Het optimaliseren van de standplaatsen wil zeggen dat er ondergronds voldoende voeding, lucht en water beschikbaar moeten zijn voor de boom.

Het optimaliseren kan door grootschalige of kleinschalige ingrepen.

Een standplaats kan verbeterd worden door voldoende te voorzien in de componenten lucht, water en voedingsstoffen.

Afhankelijk van de situatie dient de keuze gemaakt te worden.

Vaak gaat dit gepaard met openbreken van wegen, verbreden van plantsoenen, aanpassingen aan riolering. In veel gevallen wordt daarom aansluiting gezocht bij reconstructies of herinrichtingprojecten.

Kleinschalige ingrepen kunnen op de manieren worden uitgevoerd.

1. Injecteren van voedingsstoffen/substraten in de bodem dragen voor de korte termijn bij maar dienen jaarlijks herhaald te worden om de boom van voldoende voedingsstoffen te voorzien.

2. Aanleggen van voedingskokers. Hierbij worden gericht gaten in de grond geboord die voorzien worden van speciale compost. Deze maatregel is effectief voor de middellange termijn.

### **Snoei of kandelaberen**

Waar overlast wordt ervaren is men al gauw geneigd om als compromismaatregel van vervangen, de bomen te gaan snoeien. In ergere gevallen wordt zelfs overgegaan tot het kandelaberen oftewel op stompen zagen van takken. In het verleden zijn er bomen in Someren omwille van overlast gekandelaberd.

Deze bomen/straten zullen ook in de toekomst worden geknot.

Kandelaberen wordt nu niet meer toegepast voor de bomen in Someren, tenzij een groot gedeelte van de bestaande structuur al gekandelaberd is en het kandelaberen van de resterende bomen voor het beeld van de structuur in relatie tot overlast gewenst is.

Voor deze situaties kan echter ook het vervangen van de gehele structuur overwogen worden.

De gemeente heeft haar boomonderhoud zo geregeld dat elke boom periodiek gesnoeid wordt. Afhankelijk van leeftijd, standplaats en boomsoort worden jaarlijks snoeironden gemaakt waarbij een gedeelte van de bomen wordt gesnoeid.



Indien extra snoei noodzakelijk is, wordt dit op advies van de wijkopzichter, uitgevoerd.

Het planmatig onderhoud van de bomen is erop gericht deze extra inspanning niet te hoeven uitvoeren.







# Zachte Vruchten

Vruchten vallen aan het einde van de rijpingsperiode en soms al daarvoor van de boom en kunnen afhankelijk van de standplaats vervolgens overlast veroorzaken. De vruchten vallen op verharding, auto's of in tuinen waar bewoners er vervolgens last van kunnen ondervinden.

## Waarvoor ontstaat overlast?

In Someren geven o.a. sierappels, pruimen en peren (zachte vruchten) overlast. Overlast ontstaat wanneer deze soorten als straatboom (in verharding of smalle groenstroken zijn aangeplant). De vruchten komen op de verharding terecht waarna ze worden platgelopen of gereden. De "smurrie" die dan ontstaat plakt, kan tot slipgevaar leiden en trekt ongedierte (o.a. wespen) aan.

## Preventie en praktische oplossingen

De mogelijkheden tot voorkomen van overlast bij bestaande bomen zijn beperkt omdat deze bomen nu eenmaal vrucht dragen. Bij bomen, die voor deze overlast zorgen, wordt al extra geveegd om de vruchten op te ruimen en de overlast te beperken. Het succes van de extra veegbeurten is ook afhankelijk van de bereidheid en de inspanning van de burger om zelf een bezem ter hand te nemen en de vruchten in de goot te vegen.

Bij nieuwe aanplant wordt cf. het bomenstructuurplan gekozen voor straatbomen zonder vruchten, voor zover bekend. Het komt incidenteel voor dat vruchtloze bomen na enkele jaren toch vrucht gaan dragen. Dit is dan het gevolg van een niet geheel zuivere ras door kruisbestuiving of ent.

## Standpunt gemeente

Bij vrucht dragende bomen zijn de meningen zeer uiteenlopend, van sterke overlast tot en met verrijking van natuurbeleving en woongenot binnen de bebouwde kom. Vruchtbomen leveren een belangrijke bijdrage aan de (bio)diversiteit en worden daarom zeker niet geheel uitgebannen.

Als straatboom zijn zachte vrucht dragende soorten niet geschikt gebleken en worden daarom indien de bewoners van de desbetreffende straat dit wensen gekapt en indien mogelijk vervangen.

Zachte vrucht dragende soorten worden nog wel toegepast in brede groenstroken of plantsoenen, verder verwijderd van woningen en intensief gebruikte locaties als bijvoorbeeld speelgelegenheden.







# Harde Vruchten

Vruchten vallen aan het einde van de rijpingsperiode en soms al daarvoor van de boom en kunnen afhankelijk van de standplaats vervolgens overlast veroorzaken. De vruchten vallen op verharding, auto's of in tuinen waar bewoners er vervolgens last van kunnen ondervinden.

## Waardoor ontstaat overlast?

Boomsoorten als eiken, kastanje, noot en beuk dragen harde vruchten.

Deze vruchten komen op het wegdek en worden kapot gereden.

In sommige gevallen kan hierdoor slipgevaar ontstaan.

De vruchten vallen ook op auto's. Daar waar met grote snelheid wordt gereden, is het mogelijk dat de vruchten deukjes veroorzaken.

Op stilstaande auto's of langzaam rijdend verkeer leidt vruchtval voor zover bekend niet tot schade.

## Preventie en praktische oplossingen

De mogelijkheden tot voorkomen van overlast bij bestaande bomen zijn beperkt omdat deze bomen nu eenmaal vrucht dragen. Reguliere veeggronden ruimen de vruchtval na verloop van tijd op.

Als vruchtval leidt tot gevaarlijke situaties wordt er extra geveegd.

## Standpunt gemeente

Bij vrucht dragende bomen zijn de meningen zeer uiteenlopend, van sterke overlast tot en met verrijking van natuurbeleving en woongenot binnen de bebouwde kom. Vruchtbomen leveren een belangrijke bijdrage aan de (bio)diversiteit en worden daarom zeker niet uitgebannen.

Overlast door harde vruchtafval is geen reden tot kap.

Bij veel vruchtafval en val- slipgevaar kunnen extra veeggrondes worden ingepland.







# Afval van bladeren en bloesems

Nagenoeg alle loofbomen laten in de lente bloesems en in de herfst hun blad vallen. Dit is een natuurlijke cyclus. Tuinen en wegen komen hierdoor vol met blad te liggen. Straatkolken en dakgoten raken verstopt.

## Waarvoor ontstaat overlast?

### Bloesem

Nadat bloesems van een aantal boomsoorten het voorjaar hebben ingeluid, verdwijnen de bloesems richting ondergrond. Op een aantal plaatsen hopen de bloesemresten zich op onder invloed van wind. De bloesemresten geven de straat enkele weken een rommelig beeld waar een burger zich aan kan storen.

Bloesemresten in de goten kunnen de doorstroom van water verhinderen en straatkolken verstoppen. Bloesem kan door rotting en nattigheid glad worden waardoor gladde en soms gevaarlijke situaties kunnen ontstaan.

### Blad

Ook het najaar met haar prachtige herfstkleuren, wordt als fantastisch ervaren zolang de bladeren aan de boom blijven zitten. De bomen stoten haar blad ter voorbereiding op de winter af. De ene boom(soort) doet dit eerder dan de ander. Gedurende een aantal weken per jaar zorgt de bladval voor de nodige ergernissen. Enerzijds doordat blad door een burger als rommelig kan worden ervaren, anderzijds doordat nat blad gladde en soms gevaarlijke situaties kan creëren.

## Preventie en praktische oplossingen

Bloesem en bladval is niet te voorkomen. Het hoort immers bij het ecosysteem. Vanuit de natuur geredeneerd is het eigenlijk uit den boze om blad op te ruimen. Juist het blad zorgt voor extra voedingsstoffen in de bodem, bescherming van de "voeten" van planten en bomen en creëert daarnaast een schuilplaats voor allerlei insecten en organismen.

Voor bomen in het stedelijk gebied moet echter een balans worden gevonden tussen de verhoogde natuurwaarde en de veiligheid en woongenot van de burgers.

Blad en bloesem kunnen door de gemeente met behulp van veegmachines en bladblazers worden opgeruimd.

Burgers kunnen zelf hun steentje bijdragen door blad van de gemeente in bladkorven te deponeren of met bladblazers het blad richting de plantsoenen te blazen. Burgers kunnen blad kosteloos naar de milieustraat brengen.

Wanneer de veegwagen door de straten komt, kunnen burgers het blad van het trottoir op de straat vegen/blazen. De veegwagen neemt het blad dan mee.

## Standpunt gemeente

Bladval of bloesem is nooit een reden om een boom te kappen.

De gemeente wil een goede balans creëren tussen de natuurwaarde van bladafval en de overlast die door de burger wordt ervaren.

### Bladruimen

Op locaties waar blad kan blijven liggen (plantsoenen, groenstroken, buitengebied etc.) wordt niet geruimd. Om het blad op te ruimen worden een aantal veeggronden gemaakt. Op plaatsen waar veel en grote bomen staan wordt vaker geveegd dan op plaatsen waar weinig of kleine bomen staan.

Burgers moeten enige vorm van overlast accepteren. De gemeente kan niet alle straten, trottoirs tegelijk bladvrij maken. Bladeren in groenstroken - plantsoen blijven zoveel mogelijk liggen ter bevordering van het natuurlijk ecosysteem. Daar waar de veiligheid in het geding is, wordt adequaat blad geruimd.

### Blad gratis naar de milieustraat

Vanaf medio oktober tot medio januari kan blad gratis worden aangeboden aan de milieustraat.

### Bladkorven:

Voor locaties waar de bladval het grootst is wordt ter bevordering van zelfwerkzaamheid van de burger een bladkorf geplaatst.

De locaties worden voorafgaande aan de bladperiode zorgvuldig gekozen en jaarlijks geëvalueerd.

De locaties waar de bladkorven komen te staan worden gepubliceerd.

Alleen op deze locaties worden korven geplaatst. Aanvragen voor korven worden verzameld en op basis van de evaluatie wordt bekeken of de locatie van de bladkorf het volgend jaar gewijzigd wordt. Een en ander heeft ook te maken met de beschikbaarheid van financiële middelen.









# Allergie voor bomenstuifmeel

Vooraf in de bloeitijd van de bomen zit de lucht vol met stuifmeel.

Dit is een natuurlijk proces die bij de generatieve voortplanting van bomen hoort. Het stuifmeel is zeer licht en wordt door de wind over grote afstanden verspreid.

## Waardoor ontstaat overlast?

Tijdens de bloeifase kunnen van bomen afkomstig stuifmeel en pollen allergische reacties veroorzaken. Voor grassen is dit alom bekend (bijvoorbeeld hooikoorts). Allergie voor stuifmeel van bomen komt ook voor.

Omdat stuifmeel en pollen over grote afstanden worden verplaatst (uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat veel van de berkenpollen uit de Scandinavische landen afkomstig zijn) en bij veel boomsoorten in verschillende perioden speelt, is het niet mogelijk om hier direct een oplossing voor te vinden. (zie afbeelding “stuifmeel en pollenkalender”)

## Preventie en praktische oplossingen

Er zijn geen efficiënte maatregelen in de openbare ruimte te treffen die een allergie voor pollen kunnen oplossen.

Toch is het aannemelijk dat het weghalen van de directe bron een positief effect heeft op de allergische reactie.

Een aantal praktische tips kunnen wellicht verlichting bieden in de periode dat een allergie wordt ervaren. Diverse websites, waaronder [www.pollennieuws.nl](http://www.pollennieuws.nl) geven uitgebreide informatie over pollen.

## Standpunt gemeente

Overlast door bijvoorbeeld stuifmeel is niet op te lossen. Stuifmeel komt immers van ver.

In het verleden heeft de gemeente er toch voor gekozen om in uitzonderlijke gevallen een boom te kappen. Het is aannemelijk dat de bomen die pollen produceren in de straat een directe bron van overlast (allergie) zijn.







Het wegnemen van de bron kan enige verlichting geven maar lost de allergie niet op.

Om aan te tonen dat de allergie directe en onaanvaardbare gevolgen heeft, is een doktersverklaring en/of bijgevoegde allergietest vereist. Met deze verklaring zoekt de gemeente naar oplossingen voor de boom/bomen die directe invloed heeft op de ernst van de allergie.







Enige terughoudendheid in het verlenen van een kapvergunning omwille van stuifmeelallergie dient te worden geboden.

In het schema op pagina 50 en 51 wordt duidelijk dat veel bomen in verschillende perioden stuifmeel produceren.

# Pollenkalender

		
<b>Januari - Februari</b>	<b>Maart- April</b>	<b>Maart-Mei</b>
<b>Hazelaar</b>	<b>Iep</b>	<b>Els</b>
		
<b>April - Mei</b>	<b>April - Mei</b>	<b>Mei- Juni</b>
<b>Berk</b>	<b>Haagbeuk</b>	<b>Eik</b>



		
<p><b>Maart- Mei</b></p>	<p><b>April - Mei</b></p>	<p><b>April - Mei</b></p>
<p><b>Populier</b></p>	<p><b>Taxus</b></p>	<p><b>Es</b></p>
		
<p><b>Mei - Juni</b></p>	<p><b>Mei - Juni</b></p>	<p><b>Juni - Juli</b></p>
<p><b>Den</b></p>	<p><b>Spar</b></p>	<p><b>Tamme kastanje</b></p>





## Wortelopdruk (opdruk verharding)

Wortelopdruk kan overal ontstaan. Zelfs op een optimaal ingerichte standplaats kan het gebeuren dat ondanks een stevige en goed aangelegde fundering opdruk van bestrating, asfalt en zelfs beton op enige afstand van de boom ontstaat.

De meeste wortelopdruk ontstaat echter op locaties waar de standplaatsen niet optimaal zijn en de boom zijn vocht en voedsel moet zoeken in een beperkte ruimte.

Een verkeerde boom op de verkeerde plaats kan ook tot problemen leiden.

Een boom zoekt de weg van de minste weerstand. Daar waar hij ruimte heeft en vocht en voeding kan vinden, zal hij ook zijn wortels naar toe leiden.

Door condensvorming onder verhardingslagen ontstaat hier voor een boom die ondergronds in de knel zit een ideale plek om snel zijn vocht en voeding te halen. De wortels onder de bestrating groeien in dikte en drukken hierdoor bestrating omhoog.

### Waarom ontstaat overlast ?

Als wortels eenmaal onder de verharding zitten neemt de diktegroei toe.

Zelfs enkele centimeters onder de verharding kan diktegroei ertoe leiden dat verharding omhoog wordt gedrukt.

Door omhoogstekende verharding kunnen struikel- valgevaren ontstaan.

### Preventie en praktische oplossingen

Met een goed ingerichte standplaats en de juiste boomkeuze voor de juiste plek kunnen veel problemen voorkomen worden.

Bij nieuwe aanleg dient voldoende aandacht te zijn voor de eisen die de boom aan de standplaats stelt. In de module technische richtlijnen, als onderdeel van het bomenbeleidsplan, worden deze eisen nader beschreven.

Bij bestaande bomen die opdrukkende wortels hebben moet eerst gekeken worden of er constructieve mogelijkheden zijn om het probleem op te lossen.

Technische mogelijkheden kunnen worden ingezet om de standplaats achteraf geschikter te maken voor de boom.

Vaak is er echter geen ruimte of kunnen de peilen van wegen en trottoirs niet worden aangepast. In dat geval is het soms noodzakelijk om wortels te kappen en de bestrating te herstellen. Dit moet absoluut met beleid worden uitgevoerd.

Vóór het kappen van wortels moet worden nagegaan of er geen belangrijke stabiliteitswortels worden verwijderd. Op de plek waar een wortel is gekapt vormt de wortel door wondweefsel extra verdikkingen. Wortelkap is daarom een maatregel van tijdelijke aard.

De kap kan met een fasering worden uitgevoerd, in combinatie met compenserende snoei.

Ook dit is slechts een tijdelijke oplossing. Een boom die van nature een bepaalde omvang bereikt zal dit blijven nastreven. Dat wil zeggen dat de groei ondergronds en bovengronds door zal gaan. In dergelijke gevallen is het noodzakelijk om deze maatregelen structureel op te nemen in het beheer.

Dit heeft uiteraard financiële consequenties.

## Standpunt gemeente

De gemeente draagt zorg voor een veilige leefomgeving. Dat staat vast.

Een volledig “struikelvrije” gemeente is onmogelijk. De gemeente doet er uiteraard alles aan om te zorgen voor een veilige leefomgeving, echter relativering is hier wel op zijn plaats.

Een wandeling in het bos waar boomwortels grote hoogteverschillen geven wordt niet als gevaarlijk ervaren terwijl hier vele struikelgevaren zijn.

Hierdoor wordt duidelijk dat in dergelijke situaties waarbij alertheid vanzelfsprekend is, geen sprake is van een onveilig gevoel. Te ver doorgevoerde veiligheidsmaatregelen kunnen leiden tot gemakzucht en daardoor juist onveiligheid.

### Onveilige bestratingen en struikelgevaar

Wat onveilig is, wordt verschillend ervaren.

In het dagelijks beheer van de gemeente houden wij rekening met landelijke normen (CROW) om gevaarlijke situaties te voorkomen.

Hiervoor worden ook periodiek weginspecties uitgevoerd. Plotselinge oneffenheden en direct struikelgevaar wordt zoveel mogelijk voorkomen en preventief aangepakt. Glooiende of plaatselijk verhoogde verhardingen die geen direct struikelgevaar opleveren worden niet ad-hoc maar indien nodig projectmatig aangepakt.

### Plaatselijk herstraten

Wortelopdruk waarbij plotselinge oneffenheden ontstaan die gevaarlijke situaties opleveren worden herstraat.

Glooiingen in verhardingen door wortelopdruk die geen direct struikelgevaar geven worden niet herstraat. De opzichters van de gemeente reageren adequaat op meldingen vanuit de organisatie of van de burger en indien nodig wordt plaatselijk herstraat.

### Grootschalig herstraten

Om de 2 jaar wordt de complete wegverharding in beheer van de gemeente geïnspecteerd. Hierbij wordt elk wegvakonderdeel beoordeeld op een aantal schadebeelden.

Wanneer een groot deel van een straat of trottoir matige schade heeft met grote omvang of ernstige schade met enige omvang voldoet deze niet meer aan de richtlijnen. Op dat moment is ‘groot onderhoud’ noodzakelijk en wordt een groter deel van de bestrating herstraat.

### Wortelkap

Bij zeer waardevolle en kwetsbare boombestanden dient een vooronderzoek uitgevoerd te worden (eventueel met ondersteuning door externe experts) hoe met de situatie kan worden omgegaan.

Wanneer ernstige wortelkap ( grote hoeveelheden en dikke wortels) onvermijdelijk is moet de situatie door een persoon met voldoende boomkennis beoordeeld worden. Is er sprake van een incident, of moet het probleem structureel worden aangepakt door de standplaats aan te passen?





### Aanpassing standplaats

Soms bieden noodzakelijke reconstructies mogelijkheden tot verbeteren van de groeiplaatsomstandigheden. Het achteraf aanpassen van de standplaats wordt alleen overwogen bij zeer belangrijke bomen. Oftewel bomen met status 1 – Zeer belangrijk.

Een boomeffectanalyse kan uitkomst bieden bij de integrale afweging voor het toepassen van een dergelijke constructieve maatregel.

### Vervangen van de bomen:

In situaties waarbij de inspanning tot behoud van de bomen en het herstellen van wortelopdruk niet meer in verhouding staat met de waarde die de boom of bomen in de structuur vertegenwoordigen (boomstatus i.r.t. bomenstructuurplan) en ook op de lange termijn geen structurele oplossing gevonden kan worden, kan de gemeente de afweging maken om de bomen te vervangen.

De inspanning tot behoud van bomen met boomstatus 1 is logischerwijs hoger dan boomstatus 2 en 3.

Waar mogelijk wordt boomvervanging gecombineerd met reconstructie, groot onderhoud of rioolvervanging.



# Ingroei van wortels in rioleringen

In stedelijk gebied komt het voor dat op de drogere zandgronden oude rioleringen (gres) verzakken en beginnen te lekken. Vooral de koppelpunten en verbindingstukken zijn kwetsbare punten. Wanneer er binnen het bereik van boomwortels vocht in de bodem infiltreert zullen de bomen deze plekken vinden.

## Waardoor ontstaat overlast?

Wortelgroei in een riolering vermindert de (hydraulische) functie van het riool. Op den duur ontstaan verstoppingen met alle gevolgen van dien. Daarnaast kunnen wortels het riool ook mechanisch (verder) beschadigen en ontwrachten. Zelfs bij moderne rioleringen is het ingroeien van wortels op de koppelpunten moeilijk tegen te houden, omdat wortels zelfs in de kleinste scheurtjes en openingen komen en, eenmaal binnen, hun weg weten te vinden.

## Preventie en praktische oplossingen

Wanneer een boom op een goed ingerichte groeiplaats staat heeft hij minder neigingen om ook op grote afstand op zoek naar voedingsbronnen te gaan. Grote rioleringen liggen meestal onder de weg. Met een goed aangelegde fundering, eventueel in combinatie met een extra wortelscherm, kan wortelgroei in richting van het riool tegengehouden worden.

Huisaansluitingen zijn vaak minder goed te beschermen.

Op particulier terrein kan het vervangen van verouderde huisaansluitingen voordat er grote problemen ontstaan een goede keuze zijn. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de grondeigenaar.

In de module technische richtlijnen, als onderdeel van het bomenbeleid van de gemeente Someren worden ontwerpvoorschriften opgesteld die bij nieuwe aanleg of reconstructie ervoor moeten zorgen dat de kans dat bomen rioleringen ingroeien verminderen. Met wortelschermen, antiwortelfolie of andere moderne toepassingen wordt dan vooraf een risicoanalyse gemaakt waardoor eventuele problemen in de toekomst mogelijk voorkomen kunnen worden.

## Standpunt gemeente

De gemeente is verantwoordelijk voor het in stand houden van het rioolstelsel op openbaar terrein.

Op particulier terrein ligt de verantwoordelijkheid voor het riool bij de grondeigenaar (zie verordening aansluitvoorwaarden gemeente Someren 2001, te vinden op de website van de gemeente).

Deze moet er zelf voor zorgen dat op zijn terrein geen ingroei van wortels in het riool plaatsvindt. Conform artikel 5:44 lid 2 BW mag de burger wortels van bomen op eigen grond kappen om zijn riool vrij te houden. In gevallen waar het kappen van dikke wortels ( $\varnothing > 10\text{cm}$ ) de stabiliteit van de boom aantast dient de grondeigenaar hiervan een melding te maken bij de gemeente. Deze wortels mogen niet zonder schriftelijke toestemming van de gemeente worden verwijderd. Juridisch gezien wordt landelijk het standpunt gehanteerd dat van een gemeente redelijkerwijs niet gevergd kan worden dat zij overal waar wortels kunnen ingroeien (ook op particuliere terreinen) ondergronds zou moeten controleren op mogelijke wortelgroei.

Daar waar wortels van “gemeentebomen” schade in riolering op particulier terrein veroorzaken zijn de kosten voor herstel of vervanging voor rekening van de grondeigenaar.







# Schade van bomen aan bouwwerken

Bomen groeien ondergrond en bovengronds. Hierbij kan het voorkomen dat de confrontatie met bouwwerken ertoe leidt dat er schade ontstaat.

We maken onderscheid in hoofdbouwwerken, bijgebouwen en bouwwerken.

Hoofdbouwwerken zijn bijvoorbeeld: een woonhuis, flat- appartementencomplex, kantoorgebouw etc.

Bijgebouwen zijn bijvoorbeeld: losstaande garages, tuinhuisjes, schuren etc.

Bouwwerken zijn bijvoorbeeld: Schuttingen, keermuren etc.

## Waarom ontstaat overlast ?

Diverse vormen van schade kunnen voorkomen of worden geclaimd.

Door wortelgroei kunnen funderingen van bouwwerken beschadigd raken.

Hierdoor kan het voorkomen dat muren gaan scheuren.

Deze situatie is echter uitzonderlijk en vindt niet vaak plaats.

Daarnaast kunnen takken van bomen de gevel of daken van bouwwerken raken waardoor schade kan ontstaan.

## Preventie en praktische oplossingen

De meeste vormen van schade zijn te voorkomen door in te grijpen voordat schade daadwerkelijk ontstaat.

Takken die de huizen raken kunnen meestal met reguliere snoeiwerkzaamheden worden ingekort/verwijderd waardoor de schade(overlast) stopt.

De meest essentiële manier om schade te voorkomen is bij aanleg van bouwwerken/constructies bewust(er) omgaan met de bestaande situatie.

De praktijk leert dat bomen die in het verleden geen overlast gaven, dat wel gaan doen als door planologische inpassing gebouwen te dicht bij de bomen komen te staan of dat schuttingen, tuinhuisjes, schuren etc. (starre constructies) te dicht bij bomen worden geplaatst.

Op het moment dat er dan schade ontstaat wordt geclaimd dat de bomen weg moeten.

Voorkomen is beter dan genezen, daarom moeten keuzes vooraf beter gemaakt worden waardoor mogelijke problemen (zoveel mogelijk) kunnen worden voorzien.

## Standpunt gemeente

Bij schade of reële kans op schade binnen 1 jaar, wordt eerst bekeken of de schade te voorkomen of op te lossen is met reguliere ingrepen die het behoud van de boom niet schaden.

Allereerst wordt onderzocht of de schade niet te voorkomen is c.q. structureel is op te lossen, anders dan door het kappen van de boom.

Is dit niet het geval dan kan tot het kappen van de boom worden besloten.

Of daartoe ook daadwerkelijk wordt overgegaan hangt onder andere af van de feitelijke situatie ter plaatse. Hiervoor zal een belangenafweging moeten plaatsvinden. Daarbij spelen onder meer de boomstatus en de aard van het

bouwwerk (woning, tuinhuisje of schutting) en de situatie voor bebouwing een rol.





# Angst voor omwaaien of afvallende takken

Harde wind of storm kan voor afvallende takken zorgen. In extreme gevallen kunnen bomen ook helemaal omvallen of afbreken.

## Waarvoor ontstaat overlast?

Bij storm ontstaan er behoorlijke bewegingen en krachten in een boomkroon. Wanneer mensen geen vertrouwen hebben in het vermogen van de boom om sterke wind of storm gezond te doorstaan ontstaan angstgevoelens. Door vallend hout of omgewaaide bomen kan schade aan eigendommen of in de ergste gevallen persoonlijk letsel ontstaan. Ondanks goed boombeheer kan het uitwaaien van takken of het omwaaien van bomen niet geheel voorkomen worden.

## Preventie en praktische oplossingen

Schade door omwaaien of afvallende takken is voor een groot deel te voorkomen door het regelmatig controleren van de bomen door middel van een VTA-inspectie. (Visual Tree Assessment)

Hierbij worden bomen Visueel beoordeeld op zichtbare gebreken die de veiligheid in het geding kunnen brengen. Speciaal opgeleide boomveiligheidscontroleurs kunnen aan uiterlijke kenmerken veel informatie herleiden.

Hierdoor wordt eventuele instabiliteit of gevaar van uitscheurende takken of dood hout van bomen tijdig waargenomen.

Bomen met stabiliteitsgebreken dienen te worden gesnoeid, verankerd of gekapt.

De gemeente is verplicht om te zorgen voor een veilige leefomgeving (zorgplicht)

Het uitvoeren van boomveiligheidsinspecties is daarbij essentieel.

Communicatie over boombeheer en de zorg die de gemeente eraan besteed kunnen angst voor een groot gedeelte wegnemen.

## Standpunt gemeente

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor haar bomen (artikel 6.162 van het Nieuw Burgerlijk Wetboek)

Onder zorgplicht wordt in de boomverzorging verstaan dat er regelmatig onderhoud en boomveiligheidscontroles moeten worden uitgevoerd.

Het uitvoeren van voldoende onderhoud en regelmatige boomveiligheidscontroles is erop gericht om de kans op schade en letsel te minimaliseren.

*Wist u dat iedere eigenaar van een boom, dus ook een boom in een particuliere tuin zorgplichtig is?*

De gemeente laat regelmatig boomcontroles uitvoeren door gecertificeerde boomcontroleurs. Boomgegevens worden centraal in een digitaal beheersysteem verwerkt en bijgehouden. De zorg van de burger wordt serieus genomen, in geval van twijfels komt een expert de situatie beoordelen. Kap of ingrijpende snoei wordt alleen in geval van een duidelijke aanleiding uitgevoerd

Voorlichting over de regelmatig uitgevoerde controles geeft bij burgers vertrouwen dat mogelijke risico's in beeld zijn.





# Overhangende takken

Bomen op openbaar gebied kunnen met hun takken over de perceelsgrenzen hangen.

In het burgerlijk wetboek artikel 5.42 staat geschreven dat de afstand van bomen tot aan de erfgrans minimaal 2 meter moet zijn, tenzij de gemeente hier in haar verordening van afwijkt.

De gemeente Someren volgt de landelijke richtlijn van 2 meter.

Deze richtlijn geldt voor burgers onderling en niet voor bomen op openbaar gebied.

De gemeente mag op openbaar gebied bomen tot tegen de erfgrans aanplanten. Uiteraard worden de situaties in relatie tot te verwachten overlast zoveel mogelijk vermeden en wordt indien mogelijk een ruimere plantafstand van de erfgrans aangehouden.

## **Waarom ontstaat overlast?**

Overlast door overhangende takken wordt vaak gerelateerd met gebrek aan (zon) licht, bloesem, bladval etc. In een aantal gevallen staan openbare bomen kort of zelf op de erfgrans.

De kroon van deze bomen groeit dan uiteraard voor een gedeelte boven de particuliere tuin.

Burgers kunnen hier overlast van ondervinden.

## **Preventie en praktische oplossingen**

Daar waar de gemeente alternatieven ziet voor aanplant van bomen, wordt er gekozen voor een ruime plantafstand van bomen ten opzicht van de erfgrans.

Voor straatbomen is dit echter in de meeste gevallen niet mogelijk en hangen takken over de erfgrans.

Het bomenstructuurplan geeft het kader voor sortimentkeuze bij nieuwe aanplant.

## **Standpunt gemeente**

Daar waar een burger overlast ondervindt van overhangende takken, kunnen ze dit melden bij de gemeente door contact op te nemen met het meldpunt.

De opzichter van de gemeente beoordeelt dan of de bomen aan een reguliere snoeibeurt toe zijn.

Is er sprake van een noodzakelijke reguliere snoeibeurt, dan wordt deze uitgevoerd.

Is de gemelde overlast echter niet op te lossen met regulier onderhoud en is er geen sprake van schade, dan stopt de inspanning van de gemeente en wordt de situatie gehandhaafd.

Het is niet toegestaan om als burger zelf aan de bomen van de gemeente te snoeien..







# Eikenprocessierups

## Waardoor ontstaat overlast?

De eitjes van de Eikenprocessierups komen in april – mei uit.

De rupsen vervellen wel 6-7 keer alvorens ze een vlinder worden.

Na de 3<sup>e</sup> vervelling verschijnen de brandhaartjes (half mei – eind juni)

De brandhaartjes kunnen sterke allergische reacties zoals huidirritatie veroorzaken

## Preventie en praktische oplossingen

De mate van overlast door de eikenprocessierups kan per jaar verschillen.

Daarnaast is het essentieel dat het juiste tijdstip van bestrijden wordt gekozen.

Als de eitjes uitkomen en de boom net blad begint te vormen, zijn de omstandigheden het gunstigst en zal biologische bestrijding het beste resultaat geven.

De gemeente heeft jarenlang ervaring in het effectief bestrijden van de eikenprocessierups.

Hierdoor is de overlast door eikenprocessierups goed te bestrijden.

De eikenprocessierups kan op meerdere manieren bestreden worden.

**Biologisch:** De kroon van de eik wordt bespoten met een biologisch middel. Als de rupsen van de bladeren eten krijgen ze het middel binnen en sterven. Voordeel van deze werkwijze is dat het toegepast kan worden in het stadium wanneer de rups nog geen brandharen heeft.

De nesten van de processierups kunnen bestreden worden middels branden en zuigen. Hierdoor worden de rupsen en nesten vernietigd.

**Mechanische bestrijding:** De rupsen worden verwijderd met speciale zuig- of brandapparatuur.

Deze bestrijding kan pas worden ingezet als de rupsen zich verzamelen op de stam van de boom en in koloniën bij elkaar zitten. In dit stadium hebben de rupsen de brandharen die voor gezondheidsrisico's zorgen.

In een eerder stadium zitten de rupsen door de gehele kroon verspreid en zijn daardoor niet effectief weg te zuigen/branden.

Chemische bestrijding is niet gewenst wegens brede werking op het gehele ecosysteem van de boom. Tevens kan door bestrijdingsmiddelen een verhoogde belasting van het grondwater ontstaan.

## Standpunt gemeente

Locaties waar de processierups wordt bestreden worden afgestemd op het gebruik en de functie van de openbare ruimte.

De gemeente heeft door haar jarenlange ervaring, de locaties waar overlast ontstaat, goed in beeld.

Niet alle eikenbomen worden behandeld.

Eikenbomen naast zandwegen of in natuurgebieden worden in principe niet



behandeld tenzij het gebied een belangrijke recreatieve functie heeft. Bijvoorbeeld het Keelven.

Eikenprocessierups is een soort van overlast die geen uitstel toelaat.  
De gemeente probeert alles om de plaag op een professionele manier te voorkomen/bestrijden  
Eigen waarnemingen en meldingen van burgers worden adequaat opgepakt.

De aanwezigheid van eikenprocessierupsen is zelden reden om een boom te kappen.



Enkel in gevallen waarbij effectieve bestrijding niet mogelijk is en de boom een gevaar vormt voor de volksgezondheid.







# Overige klachten

Naast de behandelde overlastonderwerpen zijn er nog een aantal onderwerpen die worden aangegrepen om over bomen te klagen. Deze onderwerpen lichten we kort toe.

## Beestjes

Beestjes en insecten horen bij de natuur. Toch klagen mensen over de insecten die bomen als voedselbron of rustplaats benutten.

## Vogels

Vogels kunnen voor de nodige overlast zorgen als ze hun poep laten vallen. Sommige vogelpoep zorgt zelf voor blijvende schade aan autolak als de eigenaar de poep niet snel afpoetst. De gemeente ontvangt hierover klachten die vaak gepaard gaan met het verzoek om bomen te verwijderen. Daar waar vogels (bijvoorbeeld roeken) in het “stedelijk gebied” op een geconcentreerde plek een serieuze plaag vormen kan het een overweging zijn om ze met geluiden of roofvogels te verjagen.

## Lawaai

“Hoor de wind waait door de bomen” Voor de een is dit een rustgevend geluid, een ander ervaart dit als uiterst storend wanneer dit zijn/haar nachtrust verstoort.

## Standpunt gemeente

Geen van deze overlastonderwerpen zijn redenen om een boom te kappen.





# Derving van inkomsten bij agrariërs of ondernemers

In het buitengebied kunnen bomen schaduw geven op akkers of kassen. Hierdoor kan een boer of tuinder in de beschaduwde zone minder opbrengsten genereren.

Binnen de bebouwde kom kunnen er situaties zijn waarbij uitbaters van horeca klagen dat bomen teveel schaduw geven op het terras of dat viezigheid van de bomen de het meubilair vies maakt.

## **Waarvoor ontstaat overlast?**

Schaduwvorming op het land of kas kan voor inkomstenderving leiden. Viezigheid op terrassen zorgt voor extra schoonmaakwerk.

## **Preventie en praktische oplossingen**

Schaduwwerking op het land is niet direct op te lossen. De bomen in het buitengebied staan er vaak langer dan dat de eigenaar de grond in gebruik heeft. Bomen in het buitengebied kunnen niet zonder meer weggehaald worden. Daar waar de bomen aan het einde van hun leven zijn, worden ze in het kader van de Boswet 1 op 1 gecompenseerd.

Bij nieuwe aanleg kan de gemeente rekening houden met plantafstanden en soortkeuze.

Plantafstanden zijn provinciaal vastgelegd. Eventuele afwijkingen dienen daarom op provinciaal niveau te worden afgestemd.

Daar waar bomen ervoor zorgen dat de voedselveiligheid of bedrijfshygiëne in gevaar brengt, kan kap of vervanging een overweging zijn (zie druipen).

## **Standpunt gemeente**

Vermeende inkomstenderving is op zich geen reden om bomen te kappen.

